

Na osnovu člana 35, stav 1, podstav.1, Zakona br. 03/L-209 o Centralnoj banci Republike Kosova, i člana 8, stav 1 i 2, podstav 2.3 Zakona br. 04/L-155 o platnom sistemu , Odbor Centralne banke Republike Kosova, na sastanku održanom 26 novembra 2013, odobrio sledeći :

Pravilnik

o Šemi direktnog zaduženja Elektronskog sistema međubankarskog kliringa

Član 1

Svrha

Svrha Pravilnika za šemu direktnog zaduženja Elektronskog sistema međubankarskog kliringa (u daljem tekstu “Pravilnik”) jeste da definiše principe i osnovne zahteva koji se odnose na funkcionisanje ove šeme (u daljem tekstu “Šema direktnog zaduženja”). U okviru Pravilnika uključene su glavne odredbe , koje se odnose na članove Elektronskog sistema međubankarskog kliringa (ESMK) i drugih aktera koji su uključeni u šemi direktnog zaduženja.

Član 2

Definicije

1. Svi termini upotrebljeni u ovom Pravilniku imaju isto značenje sa terminima definisanim u Zakonu o CBK , Zakona o platnom sistemu , i kao što su definisani u nastavku ovog Pravilnika:
 - 1.1. “*Odredišna banka* ” označava banku identifikovanu u nalogu za plaćanje u kojoj se vrši plaćanje primaocu putem kredit- transfera , ili u kojoj je otvoren račun obveznika u transferu zaduženja .
 - 1.2. “*Inicijalna banka* ” označava banku koja prima prvi nalog za plaćanje kojim se inicira platna transakcija.
 - 1.3. “*Banka primalac* ” označava banku kojoj se adresira nalog za plaćanje pošiljaoca
 - 1.4. “*Pošiljalac* ” označava pojedinca , fizičko ili pravno lice koje daje nalog za plaćanje banci primaocu.
 - 1.5. “*Primalac* ” označava stranu koja prima uplatu u platnoj transakciji .

- 1.6. *“Inicijator”* označava pošiljaoca prvog naloga za plaćanje koji inicira transakciju plaćanja.
- 1.7. *“Klijent”* označava fizičko ili pravno lice , uključujući i banku koja ima otvoreni bankovni račun u drugoj banci.
- 1.8. *“Bankovni račun”* označava bilo koji račun otvoren u banci na osnovu ugovora između klijenta i banke , bilo tekući račun , drugi žiro račun ili drugi račun i uključuje nalog na osnovu posebnog odnosa stvoren isključivo radi izvršenja naloga za plaćanje .
- 1.9. *“Platioc”* označava stranu koja ima obavezu da plati u platnoj transakciji .
- 1.10. *“Primalac”* označava fizičko ili pravno lice , čija banka prima poslednji nalog za plaćanje .
- 1.11. *“ESMK”* označava Elektronski sistem međubankarskog kliringa.
- 1.12. *“Transakcija plaćanja”* označava prenos sredstava sa žiro račun platioca do primaoca ili bankovni račun primaoca. Platioc i primalac mogu biti ista osoba ili su dve različite osobe fizička i pravna lica . Transakcija plaćanja može biti kredit transfer ili debit transfer sredstava a inicira sa nalogom za plaćanje inicijatora kojim se inicijalnoj banci daje instrukcije da izvrši platnu transakciju.
- 1.13. *“Transfer zaduženja”* označava transakciju plaćanja koje je inicirano nalogom primaoca , na osnovu ovlašćenja platioca , pri kojem se daje instrukcija banci primaoca da povuče novac sa računa platioca.

“Međubankovni prenos” označava prenos finansijskih sredstava sa isplatioca do primaoca u dve odvojene banke, pomoću najmanje dva naloga za plaćanje, s tim što svaka prijemna banka osim odredišne banke u izvršenju nalog za plaćanje svom pošiljaocu izdaje odgovarajući nalog za plaćanje prijemnoj banci, gde poslednji nalog za plaćanje šalje se odredišnoj banci. Učesnici u međubankovnom procesu su inicijator, banka koja inicira, odredišna banka i primalac, a mogu se uključiti jedna ili više posredničkih banaka. U međubankovnom prenosu, osim delovanja u ime klijenta, banka može da deluje za svoj račun i u svoje ime;

- 1.14. *“Upustvo”* podrazumeva pismenu preporuku izdatu od strane Centralne banke koja ima opštu primenu i obavezna je u celini i direktno se primenjuje“.
- 1.15. *“Nalog za plaćanje”* označava svaku instrukciju od strane platioca ili primaoca dat njegovoj ili njenoj instituciji plaćanja gde se zahteva izvršenje transakcije plaćanja.

Član 3

Transfer direktnog zaduženja

Transfer direktnog zaduženja koji se sprovodi kroz šemu direktnog zaduženja , je transfer zaduženja . U direktnom transferu zaduženja , inicijator je primalac, inicijalna banka je banka primaoca, prijemna banka je banka platioca i primalac transfera Direktnog zaduženja je platilac.

Član 4

Banke učlanjene u šemu Direktnog zaduženja

Banke učlanjene u šemu Direktnog zaduženja su komercijalne banke članice ESMK. Osim ako nije drugačije predviđeno ovim Pravilnikom i Operativnim upustvom šeme Direktnog zaduženja, za akcije i odgovornosti banaka članica ESMK ostaju na snazi pravila i procedure ESMK.

Član 5

Učesnici u šemu Direktnog zaduženja

1. Učesnici u šemu Direktnog zaduženja su fizička i pravna lica , koja su direktno uključeni u rad šeme Direktnog zaduženja kako je navedeno u nastavku. To su:
 - 1.1. Primalac (inicijator međubankarskog platnog naloga) je stranka učesnica u šemi direktnog zaduženja , koji šalje nalog za plaćanje kojim odstupa transfer direktnog zaduženja i kojoj treba da primi uplatu (uplaćena sredstva) u transferu direktnog zaduženja. Ova stranka mora biti unapred ovlašćena/odobrena od CBK da učestvuje u šemi direktnog zaduženja tako i od platioca za zaduženje njegovog/njenog računa. Kao stranka učesnica može biti i jedna banka članica u šemi direktnog zaduženja.
 - 1.2. Platiša (Primalac međubankarskog naloga za plaćanje) je stranka učesnica u šemi Direktnog zaduženja banka koja treba da primi nalog u transferu direktnog zaduženja koje stranka treba da plati , odnosno na teret računa , u transferu direktnog zaduženja . Ova stranka mora dati ovlašćenje primaocu (iniciatoru) unapred da zaduži svoj nalog . Kao stranka potpisnica može biti i jedna banka članica šeme direktnog zaduženja.
 - 1.3. Banka primalac (Inicijalna banka) označava banku učesnica u šemi Direktnog zaduženja –_banka koja prima nalog za plaćanje od primaoca sa kojim počinje direktan prenos zaduživanja. U ovoj banci primalac ima bankovni račun , koji se u prenosu direktnog zaduženja kredituje .
 - 1.4. Banka platioca (Prijemna banka) je stranka koja učestvuje u šemi Direktnog zaduženja – banka koja prima nalog za plaćanje od banke primaoca da prenese direktno zaduženje . U ovoj banci platilac ima račun , koji se zadužuje u direktan prenos zaduženja.
 - 1.5. CBK kao vlasnik i operator ESMK kontroliše funkcionisanje šeme Direktnog zaduženja . Istovremeno , CBK može da učestvuje u šemi Direktnog zaduživanja i u svojstvu drugih stranaka učesnica.

Član 6

Odgovornosti učesnika

1. **Banka inicijator/kreditora treba da:**
 - 1.1. Se pridržava ovog pravilnika i operativnog upustva šeme Direktnog zaduženja.
 - 1.2. Osigura da je inicijatori/poverioci/kreditori za kojeg prikupljaju fondove su upoznati sa pravilima i upustvima operacije šeme Direktnog zaduženja

- 1.3. Proveri da se fajlovi (datoteke) podataka obrađuju u skladu sa procedurama i u rokovima definisanim u operativnom upustvu šeme Direktnog zaduženja.
- 1.4. Osigura da se zahtevi za odštetu/žalbe reše po rokovima definisanim u upustvu
- 1.5. Osigura da banka platioca obešteti u vezi sa zahtevima da odštetu nezadovoljne strane.
- 1.6. Preduzme potrebne korake i radnje sa kreditorima koji se ne pridržavaju pravila.
- 1.7. Osigura da se Direktno zaduživanje izvrši samo u skladu sa uputima klijenta.

2. Inicijator/Kreditor /poverilac/treba:

- 2.1. Osigura da se redovno obaveštenje o iznosu i datum povlačenja obavezno pošalje klijentu (platiocu) prema rokovima utvrđenim u upustvo.
- 2.2. Uveriti se da direktno zaduženje je inicirano na osnovu upustva i pravilnika šeme Direktnog zaduživanja.
- 2.3. Osigura da i sume koje klijent osporava ne budu procesuirane.
- 2.4. Osigura da se sva otkazivanja /anuliranja/ obrađuju na vreme.
- 2.5. Osigura da svi zahtevi (žalbe o nadoknadi štete biti rešena u roku od 10 dana .
- 2.6. Osigura da se pridržavao svih odgovornosti kreditora u skladu pravilnika šeme Direktnog zaduženja.
- 2.7. Osigura da su procedure za završetak /zatvaranje Direktnog zaduživanja izvrše i da su funkcionalne .

3. Banka klijenta treba da:

- 3.1. Se pridržava upustva i procedura operacija šeme Direktnog zaduženja
- 3.2. Plati Direktno zaduživanje samo u skladu sa ovlašćenjima datim od strane klijenta i detaljno utvrđene u operativnom upustvu.
- 3.3. Osigura da neovlašćeno i /ili anulirano Direktno zaduženje prekine/zaustavi i da se vrati odmah nakon predstavljanja/objavljivanja .
- 3.4. Blagovremeno predstavi zahteve o odštetama koji proizilaze na osnovu šeme Direktnog zaduženja.
- 3.5. Blagovremeno povrati klijentu sredstva za zahteve o odšteti /žalbi i da podnese zahtev za odštetu /žalbu kreditoru /banci kreditora.
- 3.6. Pomogne klijentu prilikom nesuglasica sa kreditorom.
- 3.7. Obavesti banku kreditora u slučajevima kada kreditor ne pridržava se pravila šeme .

4. Centralna banka Republike Kosova

- 4.1. Kao regulator u oblasti sistema plaćanja definiše i određuje pravila , procedure i odgovornosti članova i učesnika u šemi Direktnog zaduživanja na Kosovu.
- 4.2. Operira sa Elektronski sistem međubankarskog kliringa (ESMK), uključujući i modul za Direktno zaduživanje .
- 4.3. Održava i osigura da šema pruža i da poseduje visoke standarde efikasnosti , poverenja, sigurnosti i integriteta.
- 4.4. Definiše i određuje operacionalna i tehnička pravila za Direktno zaduživanje
- 4.5. Određuje obaveze kao i prava priprema odgovarajuće sporazume za učlanjenje u šemu Direktnog zaduživanja.
- 4.6. Određuje obaveze kao i prava priprema odgovarajuće sporazume za učlanjenje kreditora u šemi Direktnog zaduženja

- 4.7. Održava i priprema registar kreditora, izdaje identifikacione kodove kreditora i informiše učesnike o promenama i dopunama u toj bazi podataka.
- 4.8. Informiše banke i druge učesnike u vezi šeme Direktnog zaduženja, po potrebi.

Član 7

Operativno upustvo Šeme Direktnog Zaduženja

U granicama i uslovima navedenim u ovom Pravilniku i u skladu sa Zakonom o CBK i Zakonom o platnom sistemu , Izvršni odbor CBK izdaje Upustvo za rad šemom Direktnog zaduženja.

Član 8

Tarife

Tarife o uslugama koje pružaju banke za transfere direktnog zaduženja , pokrivaju se od inicijatora /poverioca ili utvrđuju se sporazumom između poverilaca i banaka koje učestvuju u šemi direktnog zaduženja.

Tarife za kliring i poravnanje transakcija direktnog zaduženja odobrene od strane CBK pored “Tarife Elektronskog sistema međubankarskog kliringa” .

Član 9

Sprovođenje , popravne/korektivne/ mere i kazne

Svako kršenje ovog Pravilnika će biti predmet kaznenih mera, kao što je definisano u Zakonu o Centralnoj banci i Zakonu o platnom sistemu.

Član 10

Ukidanje

Stupanjem na snagu ovog Pravilnika, ukida se Pravilo XXXI o Šemi Direktnog zaduženja Elektronskog Sistema međubankarskog kliringa, usvojeno 30 decembra 2008 i bilo koja druga odredba koja je u suprotnosti sa ovim Pravilnikom.

Član 11

Stupanje na snagu

Ovaj Pravilnik stupa na snagu 1 januara 2014.

Predsednik Odbora Centralne Banke Republike Kosova

Mejdi Bektashi